

Lehet-e alternatíva településeink számára az energia-önellátás?

Dr. Rudlné dr.Bank Klára PhD.

egyetemi docens, PTE Természet- és Környezetföldrajzi Tanszék

2014. Március 18.

PÉCS

„A geográfus útjai”

Tóth József Emlékkonferencia

TÉZIS: A 21. században felerősödő kihívás

A helyi szinten rendelkezésre álló természeti és emberi erőforrások felhasználására kell törekedniük a helyi közösségeknek.

A helyi szint az együttműködő közösség lakóhelye, tehát azok a települések, ahol a közösség tagjai élnek

Lényeg: ne a „nagy ellátó” rendszerek markában legyen a közösség! (korspecifikus igény ma)

Áramellátás, gázhálózat, vízhálózat és távfűtő rendszer valamint az élelmiszer-feldolgozó és forgalmazó láncok:

- Fizetünk a szolgáltatásaikért – **közben szegényedünk** (nincs biztos jövedelmünk, munkahely, működőképes vállalkozás /főképp kisebb településeken)
- **Bizonytalansági elemeként** épülnek be az életünkbe – mert gyakran felelőtlenek!!(egészségünk, jólétünk más társadalmi értékrendű „vállalkozások”, és mögöttük álló érdekcsoportok tevékenységén múlik

Történelmileg indokolt változások „fejlődés eredménye” a ma kialakult helyzet, mert a korszecifikus lehetőségek szerint ez volt az innovatív, előre mutató megoldás. *(Volt kötelező felelősségvállalás!!)*

- Országos villamosítási programok a fejlődés fontos lépcsőjét jelentették, országos lakossági földgáz-hálózat megteremtése is fontos cél volt
- Nem lehetett az ellátás minőségét, biztonságát másképpen javítani mint összefogással, társadalmi léptékű szerveződéssel.

Majd ezek a szerveződések – a hatékonyabb működés jegyében igen nagyra nőttek elidegenedtek a megbízóiktól = „elüzletiesedtek”

Az állam rosszul szabályozza a tevékenységüket,
bosszantó anomáliák mögött korrupciós érdekek is meghúzódnak.

KÖVETKEZMÉNY:

-- dráguló, de romló minőségű szolgáltatások

Hatásos válasz (?!) - rezsicsökkentés ? (gondolata sikeres, mert logikus felvetés!! Miközben hatalmas társadalmi kockázattal jár, „rendszeridegen megoldás” – **MEGTÉVESZTÉS!**

Milyen átalakítás szükséges és miért?!

1) Társadalmi igény:

Működést átláthatóvá, az egyéni-közösségi aktivitást lehetővé kell tenni! Ne másutt teremtsenek foglalkoztatást, miközben a helyben élőknek nincs munkájuk, és abból elfogadható jövedelmük.

2) **Műszaki-technikai lehetőségek megteremtődtek(!!)** a nagy rendszerek helyettesítésére, tevékenységük helyi kontrolálására, hatékony működtetésére. Nagyobb helyi felelősségtudattal használhatók az innovatív technikai megoldások.

3) **Szakértelem szükséges**, amelyre a politikai döntések valósan alapozódhatnak, és az adaptációra felkészült helyi társadalom *(fogadókészség az innovációra)*

4) A pénzek áramlásának, a „tőkeképződésnek” helyi ellenőrzése, és döntések a befektetésekről, aktuális innovációról **ÉRDEKELTSÉG**, személyes érintettség. (PÉNZ az EU-ból van!)

Milyen „hívó szó”, azaz kohéziós erő lehet a paradigma-váltás megalapozója

- 1) Klímaváltozás, globális átalakulás a természeti erők működésében!
FENYEGETETTSÉG ÉRZÉS KELTÉSE összefogást gerjeszt
- 2) Környezetszennyezés, szennyező emberi tevékenységek sokasodása, és ezek egészséget veszélyeztető hatása.
FENYEGETETTSÉG ÉRZÉS KELTÉSE összefogásra készítet
- 3) A két jelenség összekapcsolása, és a természeti erőforrások csökkenő mértékű, egyre drágább elérhetősége, és a végességük nem éppen reális értelmezése. ***FENYEGETETTSÉG ÉRZÉS közös kiútkeresés***
- 4) Tipikusan társadalmi eredetű veszélyek: ***FENYEGETETTSÉG ÉRZÉSE***
például:
TÚLNÉPESEDÉS réme, nemzetközi vándorlás erősödése
HÁBORÚ, vallási és egyéb törésvonalak mentén
JÁRVÁNYOK, betegségek megállíthatatlan terjedése

VÁLASZOK 1.

**KLÍMABARÁT települések, összefogás-tapasztalatcsere
Magyarországon is és EU-szerte**

Világszerte : Best practice = Jó gyakorlat keresés

**Lakossági energiafogyasztásban autonóm kis
rendszerek kiépítése és lokális menedzselése**

**geotermia, szélenergia, kis-vízerőmű, falufűtés közösen helyi
autonóm megoldásokkal**

**biomassza/ fa alapon, napenergia-hasznosítás főképpen a közösségi
rendszerekben, illetve egyedileg tehetősebb családoknál**

**addíciós megoldások, ahol például az országos hálózat a „PUFFER”, illetve a
kombinált primer energiaforrás alkalmazás van (Nap-szél egy oszlopon)**

VÁLASZOK 2.

A környezetszennyezés elleni fellépés – igényes, rendezett településkép kialakítása

erdősítés, faültetés, zöld felületek kialakítása, ápolása és ez egyben helyi fűtőanyag nagyobb részét is biztosítani képes.

Helyi gazdaság, helyi piac erősítése amely az ÖSSZEFOGÁST megalapozza, az egymásra utaltság, kölcsönös felelősségérzet megalapozója lesz.

(rendezett porták, komposztálás a hulladékkezelésben az égetés helyett, vegyszermentes zöldségek a piacra, stb.)

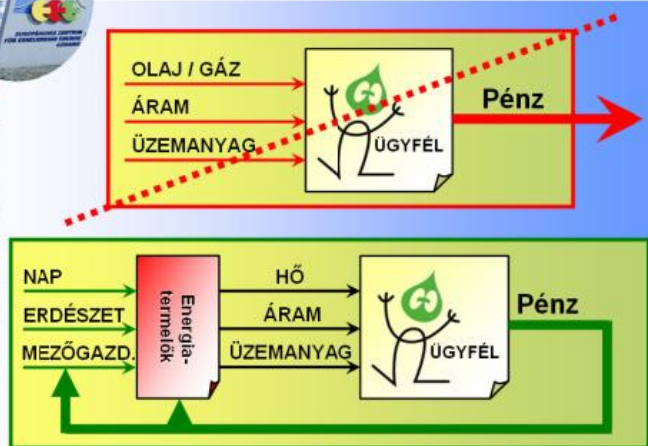
Társadalmi aktivitás növekszik, mindenki jobban boldogul.

Güssing N^o1,....az energetikai fejlesztésekhez turisztikai bemutatás is..

Vannak hazai példák is, még ha részleges eredményekkel is. Bóly, Szentlőrinc, Pornóapáti, Marcali, Vép –Nyugat-Magyarország ahol a minták után mennek!
Hazai egyéb: Galgahévíz, Újszilvás, Veresegyház, Gömörszőlős, Tata, stb.

A güssingi energia-önellátó modell

Előny a régió számára

1. Biodízel üzem

Kezdetben 100%-ig repceolajat használtak, 2002-tl már használt étolajat is használnak biodízelhez

2. Napenergia hasznosítása

Ezeket főként kiegészít energiaforrásként használják, háztartásokban és üzemekben egyaránt.

3. Ipari fahulladék

Égetéssel elgázosítással is hasznosítják. áramot és hőt termelnek.

4. Fűrészpor égetése

Elégetésére új erőművet építettek. Itt egyéb ipari hulladékot is képesek hasznosítani.

5. Erdei faapríték

Lényege: **a faapríték elgázosításával olyan termék-gáz** keletkezik, melynek elégetésével áramot állíthatnak elő. Hulladékhő is keletkezik, melyet betáplálnak a távhőhálózatba.

A fagáz metanizálásával földgáz-helyettesített, az ún. Fischer-Tropsch eljárással pedig üzemanyagot állítanak el (kísérleti stádium).

6. Biogáz üzem

Itt a nagy mennyiség mezgazd.-i terméket erjesztéses eljárással fogják hasznosítani.

7. Repceolaj, étolaj használata

Az olajból észterezéssel készítenek üzemanyagot.

KONKLÚZIÓ

Igen, kvázi energia-önellátás megvalósítható, ha korszerű technológiára épít, gazdaságilag is megáll (jó esetben), és ez társadalmilag is előre mutató.

Az erőforrás megújuló energia, kis energiasűrűsége miatt, kisebb területre – kis lakosságszám esetén, vagy több forrástípus kombinálásával – több lakosra. (csak kvázi autonómia)

NEM véletlenül az energia-felhasználás az a tevékenység, ahol a paradigma-váltás elindulhat!!!

- ✓ Rögtön érezhető a befektetett pénz és munka hasznossága, és segíti az egyéb közösségi lételemek/szerveződések működését.
- ✓ Okos vezetés, mögötte jó háttéremberekkel. Fogékony közösség, aki megbízik a vezetőiben.
- ✓ A helyi lehetőségek precíz ismerete (geográfia és mérnöki tudományok) és mérlegelése hogy mire támaszkodjanak, és a természeti erőforrások ügyes kombinációja

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET !

Néhány fontos forrásom:

---Az éghajlatváltozás és a helyi szintű cselekvés lehetőségei
MTA Szociológiai Kutatóintézet, 2009.

---[www.energiaklub .hu](http://www.energiaklub.hu) többféle publikációja 2000 óta ebben a témában

Településfejlesztési füzetek 29.

---Települések az energia-önellátás útján

Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Gödöllő,
Környezet- és Tájgazdálkodási Intéze
Szerkesztette: Madaras Attila